

Usvojen novi Zakon o računovodstvu - na šta računovodstvene firme treba da obrate pažnju

Izvor: Poreska kancelarija Tatić

Na sednici održanoj 10. oktobra 2019. godine Narodna skupština usvojila je *Predlog zakona o računovodstvu*. Očekuje se da *Zakon o računovodstvu* (u nastavku: Zakon) bude objavljen u narednom broju *Službenog glasnika RS*. Zakon stupa na snagu **1. januara 2020. godine, osim pojedinih odredaba koje će imati kasniju primenu**. Propisano je više relevantnih datuma za početak primene pojedinih pravila, o čemu posebno treba voditi računa.

Najsporniji deo Zakona odnosi se na uvođenje „profesionalnih zvanja“ koja postaju uslov za izdavanje dozvole za upis računovodstvenih firmi (pravnih lica i preduzetnika - pružalaca računovodstvenih usluga) u *Registar pružalaca računovodstvenih usluga* (u nastavku teksta: Registar). Naime, predviđeno je da vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja pravno lice, odnosno preduzetnik može poveriti ugovorom - u skladu sa zakonom - pravnom licu ili preduzetniku **koji je upisan u Registar koji vodi Agencija za privredne registre**.

U nastavku ukazujemo na nekoliko relevantnih činjenica o kojima računovođe koje rade u računovodstvenim firmama treba da imaju svest, jer će sada uslediti period pokušaja njihovog obmanjivanja - **sa isključivim ciljem ostvarivanja finansijske koristi (koja nije zasnovana na tržišnom ugledu i kvalitetnom radu, već isključivo na sili zakona)**.

Najvažnije je razumeti sledeće:

- propisan je prelazni period od tri godine, što znači da ništa ne treba raditi ishitreno i panično;
- Zakon ne propisuje obavezu posedovanja „licence“, već isključivo sticanja profesionalnog zvanja;

- Zakon apsolutno ne uslovljava obavljanje računovodstvene delatnosti članstvom u bilo kojoj profesionalnoj organizaciji;
- lice koje je steklo profesionalno zvanje polaganjem ispita kod neke profesionalne organizacije nema obavezu da nastavi svoju edukaciju baš kod te organizacije;
- prema rečima ministra finansija „nema monopola, jer u svetu postoji 178 organizacija ili institucija koje su članice međunarodne organizacije, pa se kod svih može dobiti zvanje“.

1. PRELAZNI PERIOD OD TRI GODINE

Prema članu 61. Zakona, pravna lica, odnosno preduzetnici koji imaju registrovanu pretežnu delatnost za pružanje računovodstvenih usluga **dužni su da usklade svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona najkasnije u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.**

Dakle, za pravna lica, odnosno preduzetnike koji već imaju registrovanu pretežnu delatnost za pružanje računovodstvenih usluga, propisana je obaveza da usklade svoje poslovanje sa odredbama *Zakona* najkasnije u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, što znači **najkasnije do kraja 2022. godine**. U skladu sa tim, **zaposleni u postojećoj računovodstvenoj firmi nemaju obavezu da odmah po stupanja na snagu Zakona steknu profesionalno zvanje, već to mogu da urade najkasnije do 1. januara 2023. godine**. Do tada svakako postoji mogućnost da predloženo rešenje bude izmenjeno ili možda bude ocenjeno neustavnim jer je vrlo verovatno da će postupak za ocenu ustavnosti biti pokrenut. Naime, prema usvojenom načinu „uređivanja“ računovodstvene profesije kod većine računovođa postoji opravdani otpor i verovatno će biti učinjeno sve što je moguće da takvo rešenje bude ukinuto ili izmenjeno.

Kada je reč o novim računovodstvenim firmama koje će se osnivati, odnosno registrovati tokom 2020. godine, napominjemo da je prelaznom odredbom člana 62. *Predloga zakona o računovodstvu predviđeno da će Registar početi sa radom 1. januara 2021. godine*. U tom smislu, pre nego što ovaj registar počne sa radom, ni od koga se ne može zahtevati ispunjenje novih uslova, odnosno ne može se obavljanje računovodstvene delatnosti uslovljavati upisom u nepostojeći registar.

2. PROFESIONALNE ORGANIZACIJE KOD KOJIH SE MOŽE STEĆI PROFESIONALNO ZVANJE (UKUPNO 178 ORGANIZACIJA)

U Registar može biti upisano pravno lice, odnosno preduzetnik koje ima **dozvolu za pružanje računovodstvenih usluga koju izdaje Komora ovlašćenih revizora**, a na osnovu ispunjenih uslova među kojima je i da ima u radnom odnosu sa punim radnim vremenom najmanje jednog zaposlenog sa profesionalnim zvanjem u oblasti računovodstva ili revizije, koje je stečeno **kod profesionalne organizacije članice Međunarodne federacije računovođa**.

Kako je odredba napisana, proizlazi da profesionalno zvanje može da bude stečeno i kod profesionalne organizacije iz Tunguzije - ukoliko je članica Međunarodne federacije računovođa, što potvrđuje i govor ministra finansija. Naime, u nastavku prenosimo **stenogramsku belešku sa sednice Narodne skupštine, koja se odnosi na izlaganje ministra finansija**.

„Po pitanju licenciranja, pošto je bilo dosta komentara na tu temu, zakon podrazumeva da licence izdaju one organizacije koje su članice Međunarodne federacije računovođa. Dakle, nemate monopol. Imate u ovom trenutku Komoru ovlašćenih revizora i Savez računovođa i revizora Srbije, kao dve članice. Ukoliko se pojavi treća, četvrta, peta, šesta, imaćete još veći broj institucija ili organizacija kod kojih ćete moći da budete licencirani.

Pri tome, **u ovom trenutku u svetu postoji 178 organizacija ili institucija koje su članice te međunarodne organizacije. Dakle, možete kod svih 178 da dobijete licencu**, imate jednu u Republici Srpskoj, jednu čak i u Crnoj Gori, ako se ne varam, gde god. Potpuno je otvoreno, jer to je bila naša intencija. U nekom predašnjem zakonu imali ste monopol. Mi smo želeli upravo taj monopol da izbegnemo. Dakle, pod odgovarajućim kriterijumima, koji su jasno definisani, licencu možete da dobijete u velikom broju institucija, 178 u celom svetu, dve kod nas. Ako još neko u međuvremenu postane članica Međunarodnog udruženja računovođa, onda i kod te. **Upravo tako smo želeli da držimo nivo kvaliteta, a s druge strane da kažemo gledajte - ako neko ne želi ovde, može ovde ili na trećoj strani, gde god.**“

Iako je većina citiranog apsurdno i licemerno, može da posluži kao osnov za ono o čemu pišemo u narednoj tački.

3. ZAKONOM NIJE PROPISANA OBAVEZA POSEDOVANJA LICENCE ILI

ČLANSTVA U PROFESIONALNOJ ORGANIZACIJI, VEĆ STICANJA PROFESIONALNOG ZVANJA

Prema članu 18. stav 2. Zakona, dozvolu za pružanje računovodstvenih usluga rešenjem izdaje *Komora ovlašćenih revizora* pravnom licu pod uslovom da:

1. ima registrovanu pretežnu delatnost za pružanje računovodstvenih usluga;
2. osnivač, odnosno stvarni vlasnik, kao i član organa upravljanja pravnog lica koje ima registrovanu pretežnu delatnost za pružanje računovodstvenih usluga, nije osuđen pravnosnažnom presudom za krivično delo u smislu zakona kojim se uređuje odgovornost pravnih lica za krivična dela, odnosno ukoliko je osnivač, odnosno vlasnik, kao i član organa upravljanja pravnog lica fizičko lice da nije pravnosnažno osuđeno za krivična dela iz stava 6. tačka 2) ovog člana;
3. ima u radnom odnosu sa punim radnim vremenom najmanje **jednog zaposlenog sa profesionalnim zvanjem** u oblasti računovodstva ili revizije, **koje je stečeno** kod profesionalne organizacije članice Međunarodne federacije računovođa.

U slučaju preduzetnika, uslov je da ima u radnom odnosu sa punim radnim vremenom najmanje jednog zaposlenog sa profesionalnim zvanjem u oblasti računovodstva ili revizije, koje je stečeno kod profesionalne organizacije članice Međunarodne federacije računovođa **ili sam preduzetnik ispunjava ovaj kriterijum.**

Prema tome, za potrebe dobijanja rešenja za upis u Registar propisano je da jedan zaposleni (ili preduzetnik) treba da stekne profesionalno zvanje (ili ga je već ranije stekao), ali nije propisano **da je dužan da nakon sticanja toga zvanja mora da postane član profesionalne organizacije, ili da nastavi da se edukuje baš kod te organizacije, sakuplja nekakve bodove itd.** Svaki pojedinac to može da uradi ukoliko oseća pripadnost nekoj organizaciji, ali smatramo da kod računovođa treba da postoji svest o tome da li je nešto obavezno (po sili zakona) ili dobrovoljno.

U prilog navedenom ide i govor ministra finansija (koji u svom govori pravi lapsus, pa zvanje naziva licencom). Naime, ukoliko ministar smatra da računovođa zvanje može da stekne kod profesionalne organizacije iz npr. Bangladeša, valjda ne

smatra da će taj računovođa svake godine morati tamo da ide na edukaciju.

Takođe, prelaznom odredbom člana 63. Zakona, propisano je da lica iz člana 18. stav 2. tačka 3) i stav 5. tačka 3) ovog zakona koja su stekla profesionalna zvanja u skladu sa *Zakonom o računovodstvu* („Službeni list SRJ”, br. 46/96, 74/99, 22/01 i 71/01) i *Zakonom o računovodstvu i reviziji* („Službeni list SRJ”, broj 71/02 i „Službeni glasnik RS”, broj 55/04), **mogu ta zvanja shodno koristiti za ispunjavanje zahteva** iz člana 18. stav 2. tačka 3) i stav 5. tačka 3).

Suština je da lica koja su svojevremeno stekla profesionalno zvanje, u skladu sa ranije važećim zakonima iz oblasti računovodstva, praktično već ispunjavaju uslov iz novog Zakona, bez bilo kakvih dodatnih obaveza.

Prema odredbama člana 19. Zakona, pravnom licu, odnosno preduzetniku rešenjem se oduzima dozvola za pružanje računovodstvenih usluga, ako:

1. **prestane da ispunjava uslove za izdavanje dozvole iz člana 18. ovog zakona;**
2. je dozvola iz člana 18. ovog zakona izdata na osnovu neistinitih podataka;
3. donese odluku o prestanku obavljanja ove delatnosti ili prestane da postoji kao pravno lice, odnosno preduzetnik u skladu sa zakonom;
4. postupa suprotno propisima kojima se uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma - na obrazloženi predlog organa nadležnog za sprovođenje propisa o sprečavanju pranja novca i finansiranju terorizma.

Prestanak ispunjavanja uslova za izdavanje dozvole može da bude npr. slučaj kada računovodstvena firma ostane bez ijednog zaposlenog koji poseduje profesionalno zvanje. Međutim, apsolutno nije propisano da će se dozvola oduzimati zbog toga što lice koje je steklo profesionalno zvanje nakon toga nije postalo član profesionalne organizacije.

Dakle, prema našem shvatanju propisanih pravila, za potrebe dobijanja dozvole za upis u Registar, dovoljno je da računovođa jednom stekne profesionalno zvanje, bez obaveze da bude član neke profesionalne organizacije. Podrazumeva se da je neophodno da se aktivni računovođa stalno edukuje, čita stručne časopise, proučava propise i dr. Međutim, ne može mu se zakonom nametati samo jedna adresa za tako nešto, već o tome treba samostalno da odluči.

O svemu navedenom očekujemo da će se izjasniti i Ministarstvo finansija.